

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 18/2001 vp

Hallituksen esitys laeiksi yleisistä syyttäjistä annetun lain ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä kesäkuuta 2001 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi yleisistä syyttäjistä annetun lain ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain muuttamisesta (HE 90/2001 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Sami Sarvilinna, oikeusministeriö
- valtiosyyttäjä Christer Lundström, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- asianajaja Markku Fredman, Suomen Asianajaliitto
- johtaja Pekka Heikkilä, Suomen Pankkiyhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yleisistä syyttäjistä annettua lakia ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettua lakia.

Ehdotuksen mukaan syyttäjille annettaisiin vastaava oikeus kuin poliisilla saada salassa pidettäviä tietoja muilta viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavilta yhteisöiltä. Syyttäjät saisivat tietoja myös yritys-, pankki- tai vakuutuslainsuuden estämättä. Tiedonsaantioikeus ei kuitenkaan koskisi tietoja, jotka ovat viranomaisen hallussa esimerkiksi tilastointia tai tieteellistä tutkimusta varten.

Ehdotuksen mukaan viranomaiset voisivat antaa salassa pidettäviä tietoja ulkomaan viranomaisille näiden esittämän oikeusapupyynnön perusteella edellyttäen, ettei tietojen luovut-

tamista tai käyttämistä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu. Luovutus-oikeus ei myöskään koskisi tietoja, jotka ovat viranomaisen hallussa esimerkiksi tilastointia tai tieteellistä tutkimusta varten.

Ehdotuksen mukaan valtakunnansyyttäjä voisi antaa kihlakunnansyyttäjän kelpoisuusvaatimukset täyttävälle henkilölle sellaiset syyttäjänvaltuudet, joita tämä tarvitsee määrättyyn tehtävään, kuten kansainvälisenä yhteyssyyttäjänä toimimiseen tai tiettyä yksilöityä rikosasiaa koskevan syytteen ajamiseen.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Käsitellessään hallituksen esitystä HE 30/1998 vp laiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja siihen liittyviksi laeiksi lakivaliokunta on todennut, että syyttäjien tiedonsaantioikeus on puutteellisesti järjestetty (LaVL 14/1998 vp). Syyttäjät ovat useimmiten sen varassa, että sillä viranomaisella, jolta tietoja pyydetään, on oikeus, mutta ei velvollisuutta antaa pyydettyjä tietoja. Valiokunta on katsonut, etteivät tällaiset säännökset ole riittäviä syyttäjien työn kannalta. Kansainvälinen yhteistyö rikosten selvittämisessä ja tuomitsemisessa puolestaan edellyttää, että suomalaiset syyttäjät voivat vastavuoroisesti antaa tarvittavia tietoja ulkomaille. Tämän johdosta valiokunta esitti lausunnossaan hallintovaliokunnalle, että eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että syyttäjän tiedonsaantioikeudet turvataan. Eduskunta on hyväksynyt tämän sisältöisen lausuman, jonka johdosta hallituksen esitys on valmisteltu.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että valtakunnansyyttäjä voisi antaa kihlakunnansyyttäjän kelpoisuusvaatimukset täyttävälle henkilölle sellaiset syyttäjävaltuudet, joita tämä määrätysä tehtävässään tarvitsee. Tällaiset syyttäjävaltuudet valiokunta on todennut tarpeelliseksi väliaikaisen Eurojust-yksikön perustamista koskevassa lausunnossaan (LaVL 19/2000 vp). Valiokunta on pitänyt välttämättömänä, että kansallinen lainsäädäntömme saadaan nopeasti muutetuksi niin, että syyttäjät voivat täysitehoisesti toimia Eurojustissa.

Aikaisempien kannanottojensa mukaisesti valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Henrik Lax /r
 vpj. Matti Vähänäkki /sd
 jäs. Sulo Aittoniemi /alk
 Jyri Häkämies /kok
 Erkki Kanerva /sd
 Toimi Kankaanniemi /kd
 Annika Lapintie /vas

Kari Myllyniemi /kesk
 Kirsi Ojansuu /vihr
 Veijo Puhjo /vas
 Susanna Rahkonen /sd
 Mauri Salo /kesk
 Timo Seppälä /kok
 Marja Tiura /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Timo Tuovinen.

VASTALAUSE

Perustelut

Yleisen syyttäjän itsenäinen tiedonsaantioikeus pitäisi rajoittaa sellaisiin rikosasioihin, jotka ovat siirtyneet syyteharkintaan ja kuuluvat asianomaisen syyttäjän toimivaltaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvän
1. lakiehdotuksen 11 § hyväksytään
muutettuna seuraavasti:*

11 §

Tiedonsaantioikeus

Yleisellä syyttäjällä on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tai

muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus *asian siirryttyä syyteharkintaan* maksutta saada *toimivaltaansa kuuluvassa asiassa* viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävien suorittamista varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista syyttäjälle tai tietojen käyttämistä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Yleisellä syyttäjällä on oikeus saada *1 momentissa tarkoitettujen tehtävien* suorittamista varten tarpeelliset tiedot yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yritys-, pankki- tai vakuutussalaisuuden estämättä.

(3 mom. kuten LaVM)

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 2001

Sulo Aittoniemi /alk